

Број 9. (15.)

Сарајево, Септембра 1888.

Год. II.

Свештеник у народу.

(Свршетак.)

„Знање је сила, знање је моћ.“

Запета је тако. Са знањем се може много више учинити, но са имањем. Шта има примјера, да је и велико имање, па и образ и поштење изгубљено због не знања. Не достиже до цјели „голо поштење“; њега треба обућу у знање, па да се све, што се ради, свјесно ради. — Свештенику је неопходно нужно, како богословско тако и свјетовно знање; и то тако да са оним што има располаже потпуно. Он мора дубље поимат, које му не смије као свештенику оскудјеват, оно знање, које ће дават и предават својим слушаоцима. За то треба нарочита спрема у богословским заводима. Но како наше свештенство, у огромном броју, не располаже богословским знањем, у оној мјери у којој располажу свештеници који су учили богословију, то би се имало првим препоручит да своју праксу подупру са добивеним знањем из црквених књига и листова, а другим да добро пазе на старије практичније свештенство, које је вјештије и практичније, како у животу тако и у раду. Но ја бих, у другом случају био да млади богослови не буду одмах свештеници, изузев нужде, но нек пробаве 3—4 године као народни учитељи, гдје црква и свештеник знан и вјешт има. „Боља је практика по граматика“ — вели се, а то би у многоме и за свештеников живот и рад важило; јер није добро, да један ђачић понесе тешко бреме „пастира“ у данашњем „бијелом“ свијету, али пуном црних лица, која само гледају, да бацају камен спотицања. — Ова лица треба свештеник добро

да позна, па да не доведе себе и свој положај у тјеснац, у коме би пао као жртва свога незнања, своје невјештине у држању. Знати своју личност, свој живот, своје име спојити са својим светим позивом, па одговорити свему што се од њега изискује. Може свештеник у своме званичном послу бити веома знан, па ипак да у животу и раду има доста препрека, зато се сваким даном треба учити знању и добром вршењу дужности и врском владању. Није ни један паметан свештеник са оним, који се осјећа сасвим слободан у своме раду, и посве знан са својим знањем са мишљу, да му је тешко „камилавку“ скинути, јер вазда треба имати на уму, „да има и над попом поп“, треба знат да „сви људи све знају“, да „нико није тако силне моћи да не треба и мале помоћи“.

Један учен Србин и Архипастир препоручује сваком, а нарочито свештенику, да изучава своју вјеру, па вели: „Старајте се да изучите науку свете наше вјере, па у колико је више будете знали, у толико ћете је више цјенити и вољети. Свештеник мора бити знан, но и моралан тако да се на њему не обистини, да је „знање у непоштену срцу најоштрија сабља“. Мирјанин може допријет и до велике части услед знања, али да се не одликује моралношћу у своме приватном животу; но за свештеника тако пошњање јест право стрмоглављивање. Свака мрља у његовом животу баца тамну сјенку на њ, на његов рад, те му знање губи цијену, услед чега многи добије свједоцбу: није достојан тога лијепога

чина.“ Тад престаје сва вјештина и све знање, тад је изгубљен ауторитет. — Знање свештеничко не исиса се само вршећи своју званичну дужност, треба пратити црквену и народну књижевност, па се њоме користити, да ученици не би претекли учитеља. Старије свештенство се брани тиме, што није било прилике да се изучава; по коме та одбрана пада на ум, нек запамти, да се човјек до смрти учи.“ И ако наш свештеник често има посла по нурији, то ипак има доста времена, да се и са књигом забавља.

Апостоли препоручиваше, да свештеник буде што више учен човјек, те зато наредеше, да пастир буде: „Ако је могуће образован; а ако он не буде учен, то бар да је добар говорник (у науци християнској).“ — У прва времена у нашем народу не бјеше школа за свештенство, па оист имадосмо честитих пастира, учитеља и архипастира. Ко је хтјео бити свештеником, тај се привијао уз ког ученог свештеника или је ишао самом архипастиру и од њега пришо знање, те није ни чудо, што је св. Саву нашљедно његов ђак на архипастирској столици у седмовратој Жичи. Данае, фала Богу није тако, школа има, а књига доста, да нам се на ноге доноси; само треба од **сувишка** одвојит, па ето књига, ето школа и учитеља. Овдје ја разумијевам под **сувишк**ом онај трошак, који утрошимо на „беџе“, на „лукеузе“.

„Пастир добри душу своју полаже за овце“ — говори свето јеванђеље, и право је тако да чини. Но у том случају намеће се свештенику дужност, да буде знан те да положи душу своју тако, да не говори пошље: „ја хоћу, а они неће; — ја говорим, а они не слушају“. — Ко овако говори љуто се вара, јер што је срцу приступачно, а души појмљиво, радо се слуша и памти, па се пошље тиме и користи. Ја мислим овако треба учити своје стадо, па неће далеко од тебе, како у густим шумама јада и чемера, тако и по цвјетним ливадама сласти и уживања. Ово су прави вукови словесног стада, зато: знајмо! и чувајмо своје стадо! А тако се душа полаже за своје овце. „Најамник“ оставља своје стадо, а српски свештеник није Србу најамник; он му је род и по вјери и по крви, он је његов срцем и душом, зато ријетко историја биљежи српског свештеника, као издавца: олтара, вјековног нашег чувара; и народности српске, коју дични синови и српски свештеници држе међу првими народима милог нам племена словенског. — Треба знати да се црква не зида на материјалном темељу, па личним побудама по на слози која је утврђена ријечима Христова апостола, који вели: „Нема роба ни господара . . . сви сте ви једно у Христу Исусу.“ — —

— Да и нијесам ово рекао, сви знамо да нам је свештеник, наш мили „духовник“ права народна потреба, јер је он нашем народу најближи чувар, пријатељ, учитељ, молитвеник и

бранитељ душе и тијела. Духовник побожан, љубазан, тачан у служби, вјеран у дјелу и ријечи јест право благо којим се поноси не само поједина црква, не само народна црква, но и вселенска, као што се и дан данас поноси са светим Оцима.

Ово неколико ријечи завршит ћу са ријечима преблаготога Христа: „Дјелајте дондеже свјет имате!“

* * *

Овај мој додатак, у коме ћу изнијет еписког свештеника као грађанина једнога мјеста, у коме има нашег народа у све три вјере, — мислим неће бити на ино.

„Љубите и враги вашја“ — рекао је Христос. Немојте се, драги читаоци зачудити, што ово писање почињем са горњим Христовим ријечима. Ја то чиним, да изнесем пред очи, колико ми морамо љубити своју браћу, своје домородце, своје земљаке и своје мјештане са којима се родисмо, са којима ћемо и умријети, — кад морамо љубити и своје непријатеље. Наша браћа по крви нијесу наши непријатељи, јер „крв није вода“, по баш истински пријатељи, као што смо и ми њима, што они ~~ни~~богме знају и треба да знају. Но, о томе нека стоји, а сад на ствар! —

Наш народ у равној Босни и крсној Херцеговини подијељен је у три логора, по епископ-православни свештеник има знати, да то нијесу непријатељски логори, по засебна одјељења једне војске, једног народа, која имају своја уређења, своје упуте и одредбе. Свештеник највише нек је вјеротрпљив, па нек о томе и не води распре, но, у случају додира и опћења са грађанством друге вјере, нек је истински друг, нек је огледало доброту у свачим очима. Православни свештеник треба, а мислим да и хоће, да заступа мишљење: „Нек те вјера не лучи од људи, ако нијесу развраћених људи“. Наш народ, баш није развраћених људи, него се још може поносити својим карактером, поносом и врлинама. Мора се жељети, да се избјегава, нарочито од свјештеника, свака свађа, а нарочито вјерека размирица, која нас највише раздваја у непријатељске логоре. Нек је свакоме вођа у животу и раду — љуби своје, а поштуј туђе, па неће доћ до размирица у том погледу.

Љуби брате како своје сроднике, тако и комшије и земљаке, и они су ђеца ове земље и њихови су дједови и прадједови за њу живили и умрли, па тако ћемо и ми, а што је најглавније, тако треба и својој ђеци да оставимо у аменет. Бог нас трпи, праведне и грешне, Бог нас љуби, као сложну браћу, једног оца ђецу, као синове једне земље, а не као непријатељске војске, јер ми то нијесмо, и ако смо одвојени.

Зар духовник, нашљедник апостолаки, Христов ученик, извршитељ светих тајана, „пастир

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

у правијем линијама, као да су војници таборили. Мој особени крилни ајутант, млади и полудушни Аид арап, који мора о мазги водити бригу, иде преда мном и носи ми штап, а ја под амбрелом. За појасом му несигурна кремењача, а о бедри висе на кашцу кратка и широка сабља, оштра као змија. Тако су и они други арапи оружани, имајући још преко рамена дуге гаравице, неке са саџамама за узредни лов, а неке са зрном за двоноге и четвероноге непријатеље; те на оштре паложине за невољу бране се и од љутога Леонарда. Ја и мој Аид, или боље рећи: Аид и моја мазга, одеукаше напријед цијели сат и по пред дружином, јер их гоне љуте муве и припекла божија звијезда да мождани врију. Кроз четири сата добра хода, претуримо преко пјесковите и морскијем обуљком покрите пољане, док замакосмо у сами грлић цуестаре, које се вијенци и безбројни врхови шире по свему црвено-морском полуострову, у правцу према Мекој и Медини; с друге стране према Сирији и каменој Аравји, а с треће према Палестини, Јордану и Суецу. Волио сам и без ручка тамо умакнути у лад и засјен, него се без заклона цицварити на отвореној обуљачи. Само ми је било жао сиромашног Аида, који је гладан и бос. На голијем без чарапа ногама, имађаше само два обојка коже, које је с пријед између прета, иза пета и са страна, у све са четири краја притегао опутом, да му чувају табане од камења, па пошто му се искидаше обуваче, метну опанке под пазухо, па онда бос „као и остали.“ Идући том вијугавом дубо-долином, куд је кроз многе вјекове вода себи пут просјекла, путнику се учини да је запао у провалију без стрва и трага, ограђен са свију страна високим стјенама од хиљаду метара, и ће не видите живе душе, нити четвероноге животиње, осим ријетко по коју ласту и зелено пенелаву тицу, да прелете преко суве поточине. Ту самоћу још необичнијом чини грактање више нас самца гаврана и орлова, као што се пјева: „Вију вуци, гракћу гавранови, необично за једнога друга.“

Пошље једнога сата, Аид ме доведе до извора чисте и прилично студене воде, која се одма на ниже мало губи у шани и пијеску. Ту се одморимо баш по путнички, умијемо и прегрштима воде нанијемо. Аид поцупта узду да врануша задре мирисавијех трава и бодљикавих чбунића, рузмарина, кадуље, леона и т. д. Објасњава смо се највише „хишаретом“ — мимиком, и по којом ријечи на језику од велика то мудроет, јер је он уз монахе прилично грчки научно, а и ја двије — три по арапски и грчки запамтио.

Сунце је већ у велико нагнуло западу; друштво изостало, а ми гладни, мучна работа! Ја реко Аиду да испали своју кремењачу, једно да га забавим, друго да виђу је ли му до невоље постојана и сигурна, а треће не би ли кроз ону

валу отишао глас и хабер до дружине, да похита утјешити гладне. Натеже хороз и одане, али му штрока, цри јој образ! на тресе на валу па опет екреса, и — не са стави! „Машиш“, рече он нема ваљда барута, а ја му одговорих „Муштап и“ (неваља ти). Једва трећи пут унали кад је подираши. Одкључам и ја моју малу торбицу, коју носим преко рамена, пак извадим од добра педља леворвер, кога ми је позајмио Ф. Николић у Александрији, те са сигурношћу избацити три метка, да их је чула и помаљајућа се дружина, угријана и уморна. Ту ћемо на више мало баш и ноћити, па раније и вечерати. А да не би моје хаџинске кости прежуљао на пијеску и камену, Григорије наредио је те се у товари метнуо и душек, јорган и јастук, пак то све може и остати на Синају, јер је једна кућа; а то ће исто и са Синаја на меток у Суец кад се вратим, с додатком још на повратку и малога чадора.

Арапи растоварише и распртљаше, скинувши са дева полу-седнице, па нек нију воде и по долини брете, а пошље ће свакој дати по двије — три прегршти сува боба, да премељу својим јаким кутњацима.

Мени простријеше ћилим на ситној прјани, баш уза саме стијене усправљене. Отац Јосиф жали што сам гладовао, а ја му се правдам као Љубомир Пенадовић оном црногорцу, да се није убио, кад је с мазге љоснуо. Ја сам волио што ми невјерује, и што с млађима чућећи, одрепује вреће, торбе и плетенке, те вади јело и пиће за вечеру. Ја сам такође чућуо на Ћилиму, и прислонно леђа уз гранитни божији бедем, па с друге стране према себи гледам и размјерам оне стијене и њлове слојеве, уз које је отишла понека правилна црна пруга из долине до на врх, као стријека у преткану платну. Док ја философира о старини овога свијета, потопу и вулканима, учини ми се испод очију да нешто шмигну испред мене, и оде под Јосифа, ваљда гунтер, помислим, кога су деве и Арапи нагнали од извора, и хтједох из шале да поплашим преподобног Синајца, пак му повика: бјежи, отче Јосифе, ето под тобом аспиде и васписке! Он то не прими за шалу, него се брже боље исправи и тргну корак назад, кад тамо, а оно Бога ми баш права гуја, од непуна аршина дуга! Смела се па незна куда ће, него овариса управо мени на Ћилим. Држ! удри! згази! смлати! проклетога врага! Јест, али ни у ког ништа у рукама! Присуство ме изневјери, јер ми ноговице од панталона бијаху стрпане у дуге чарапе и јаку обућу, те потегнем ногом за врат и окренем се петом на њезиној глави, да ђавола утјавим, а с вјером, по јеванђелским ријечима: Наступајте на змију и на скорпију и на сву силу вражију, и ничтоже вас вредит. Али због ситне прјине, као просијане, и мека ћилима, само сам јој ољуштио кожу за вратом, и она се опет довраниса озбиљно пут мене да ми се

овети, док у том и сва дружина притече у помоћ. Мој Никола Сударевић удари је момачком снагом неколико пута са петом од чизме, и ђушну на пијесак, ће имадоше и каменце посла! Кад смо је пошље разгледали, имала је више чела као малу брадавицу или сисци, и Арани рекоше да је врло зла и отровна. Ја мислим да је сестра наше пијескуше.

Кад је о њима ријеч, „у сну се не сниле, а на јави не вијеле“, и „тамо њива се уста скаменила“, казаћу још и оно, што сам том приликом чуо. У тијем пустињама има их врло много и од разних врста, а све су отровне гује. Како Арани, било из обичаја или спротивне, иду по вишој чести гологњати, вазда без чарапа, више боси него обувени, и то онако као мој Аид са притегнутим подножњацима, то их се Арани врло страше, јер од њих страдају често, не само они и њива чељад, него и стока па и камиле. Кад кога неце, лијече се као и у нас, подвезујући више ране, коју одма ножем разрежу и изжимају крви што више могу. Једном Аранче угризла је близу Синаја прије пет година, пак му је нога негод превејаја отекала као мало бурешце, те и ако је преболно, онај му је оток остао онако велики, колик је и бијо, и кад иде на пету се опири као богаљ. Покрај пута радо се баве у топломе и ситну пијеску, куда сам и ја око чбунова гледао безбројне путање куд су промшеле. Жао ми је што невиђох једну врсту црно-пиргасту, као најотровнију, од кога уједа човек погине за неколико минута. Има једно мјесто у пустињи, на пола пута Синај-Суец, које држи близу три сахата, ће Арани не смједу туда ни коначити ни ноћу путовати, од множине тога гада отровнога. Кроз цијеле пак пустиње по долинама и чбуновима повирују ложе великијех жуто-сивастих гуштера, доста налик на крокодила. Неки Арани једу их.

Другу ноћ опет коначисмо у пустињи код једног извора, ће се по долини налази ће не дрвећа манне, а куд је влажније и финикови стабала, дивље смокве, трња, шаша и трске. Пошто вечерасмо дођоше нам из гудура на сјело неколико чобанчади аранеке, за њима нас, једна овца и три разблужене клемнаве козе, које загашише одма на наше простирке. И њима и чобанима покучисмо по мало од брашенице. Сви бијашу оружани. Једноме најмлађему дадо знак да испали своју пушку, а он одговори: „бакшин!“ (плати пак ћу испалити). Почесмо се годити, показујући му при свијећи најмањи мисирски новац, па на више до 2 гроша; а он оће још. У томе мој Никола из револвера опали два три пут. Сви се сћукаше около њега, молећи га да разгледају ту малу пушку. Одоше к ватри ће су кириције окружиле, и свакоме пређе преко руку. Да им се допала виђосмо, јер вртећи главама рекоше: „Тагин-тагин“! (добра, добра!) То су дјеца нашијех кириција, и кад пођоше

чергама, запалише уснут неколико сувих чбунова и направисше праву плуминацију, у знак пријатељства.

Трећи дан издаде ~~не~~ кривудава долина, те смо се пењали и спуштали по врлетним странама, а на више мјеста морали и пјешачити. Још е конака понијели смо воде у мјешинама, јер је нема није близу пута до монастира. Три нам девете посрнуше, и једна жалостно садрије своју багу. Кад се товари дрече као дјеца, да је непријатно слушати њиву дреску и јек, као каквих болесника. У тијем кланцима многа је кости оставила. Па и моја поуздана врануша, на једноме петоме мјесту, три се пута спотакла и опет дигла, а ја све на њој сједећи!

У четири сата по подне угледа смо св. Синајску гору, са оном радиошћу као некад Кретоносци Јерусалим, и прекрстим се према њој три пута. То је гигантно високо брдо камено и голијетно, на коме се бијели црквица са олтаром, на самој иници врха, као какво гнијездо, и уза њу још неко здање — цамија, о којој ћу доцније говорити. Испод брда вијуга подзидана путања, куд се поклонци пењу. Ми ћемо је оставити на лијеву страну, пошто превалимо преко једног брда које веже Хорив са Галактијон-Епистимом, пак се онда одма спуштати испод Хорива лијево главном монастиру Синајском или Кирријаку, пјешке и нехтијући, јер је врло низбрдито и ружан пут, за једно 15 минута.

Мој Аид хтједе да метком из кубуре даде „хабер“ у монастир, но ја му не дозволих. Али су се св. Отци надали, пошто су им на три дана, прије нашег поласка, послата писма од владике и архимандрита. Тек што се почесмо слазити, а већ спази смо на бедему неколико монаха, који су стављени да пазе. Истом су с вечерње изишли. Звона, по рускоме кроју и музици зацакташе, а безбели и св. Оци приправљени. У порти (изван града) дочекаше ме уређена 33 брата, на челу Архимандрита Фотија и економа о. Галактиона, па са „Достојном“ пјесмом одма у цркву, да се по обичају учини молбан захвални к Богу, што смо након далекога и мучнога путовања здраво и весело прицјели.

Каква промјена, Боже мој! Као из пакла у рај да се човек на један пут пребацио! Након оне досадне монотоније, неби се човек могао надати, да ће у овој пуствари изгорјелије вулкана, наћи тако благољепну цркву, дугу и широку, окићену златом и сребром, да те сваки предмет побожно обчарава, те не знаш у што ћеш се прије загледати, или у темпо вјештачки израђено и богато златом покривено, или у св. иконе византинског штила, да ти се чини е ће свеци сада прозборити, или пак у гранитне колоне; мермерни шарени патос, извезен у гране и цвијеће, као ћилим? да ли у плаветно небо, окићено златним звјездама? или у многе полијелеје, и огромна од сребра кандила, која низа

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilib.rs

сву цркву висе из кубета, као каква сребрна гора! Једном ријечи: при овој љепоти заборавиш на труд и умор, на глад и жеђ.

По свршетку молитве уђо у олтар, да целивам св. трпезу и њивот св. великомученице Екатерине. За тим у десни парақис, ће по обичају изујем обућу, па преко прага бос, спустим се у Неопалиму купину, прострту њилимима, да се гријешник поклоним и помолим Богу, на ономе истоме мјесту, ће је и некада Боговидац Мојсеј, кад му се Господ јавио из пламтеће зелене купине: „Изуј обућу са твојих ногу, јер је земља света на којој стојиш.“ Ту сам пануо, и са скрушеним срцем помолно се Богу онако, како сам знао и умјео, пак се подигао радостан и утјешен, рекавши гласно: Слава ти Боже, слава ти! Да, ово мјесто, ова купина, која некад пред Мојсејом бјеше сва у горећем пламену, па онет оста свјежа и зелена, нити јој пламен науди, преобразовала је или пророковала: да ће пречиста Дјева Марија и пошље порођаја божанственог младенца Христа, онет остати чиста Дјева, каква је била и прије „зачетија.“ Паде ми на ум да наши црквени-српски појачи радо пјевају причастан, односећи се на тај случај: На Синајетјеј горје видје тја Мојсеј в купине, огањ божества.

Пошље тога братство ме допрати у „Покоје“, стан за мене одређен на горњему спрату, одакле је лијеп поглед у башту, на Хорив гору, Галактион, Аронову и Рахијску долину — на све четири стране, те по равноме крову, покрај бедема и топова, могу и шетати до миле воље. Ту ми представиле старије оце — старце испоснике, са бијелијем брадама као горекни сенијег, свјештенике и ђаконе, те пошље послуге слаткијем, кафом и розолијом, оставиле ме неколико часака да се умјем и уредим. Архимандрит Фотије у трећој је соби до мене, па прије вечере оћу укратко да кажем нешто о томе човјеку.

Он је онај правилно „именовани“ али не-суђени патријарх јерусалимски. Још му нема 40 година, и само једну једину бијелу длаку има у бради. Прије четири године бјеше удова јерусалимска патријаршија. Једна је странка хтјела садашњег патријарха Никодима а друга Герасима (садашњег патријарха антиохијског.) Било их је и још изуванијех за тај трон. Да би се пак распри учинио крај, у којој често и политика игра улогу, јерусалимски Синод и браство изабере овога Фотија, који је либералног начела, али га Султан непотврди из неких обзира, и што је врло млад, те ушлв руски претегне за Никодима, кога завладиче у Москви, пошто се тамо налазио као архимандрит на подворју или метохи јерусалимском. Пошто Никодим заузме трон, уклони овог Фотија на далеки Синај, да му не смета као опозиција. Приновиједајући ми он своју

историју, рече, смијући се „Мојој неудаћи крив је несретни број, или нумера 13, т. ј. прво, мене је Синод бирао 13. Новембра, друго, било је равно 13 кандидата, и треће, ја сам добио 13 гласова“ итд.

Човјек је пријатан, искрен и отворен; говори, пише и чита правилно: грчки, француски, руски и арапски. Декрет његова избора држи у џену, и кад коме пише, подишеује се: „правилно именовани патријарх од Јерусалима“, падајући се да ће га доћи редња. Али како сам пошље од другижех разумјео у Египту, има их сад много пречитјех и богатијех у Јерусалиму владика и архимандрита, који желе насљедити Никодима, кад умре или да оставку. —

У вече сједнемо за вечеру нас двојица и о. Иконом; пошље архимандрита Иконом је нај-знатнија личност, а први је у управи економије. Уз лијена и вкусна јела, бијаше и доброга вина, које рађа у њову винограду; а тако и дивнога воћа, особито извретнијех крушака, слађијех него „кајзерке.“ Иконом се поче „скужавати“, што није у стању угостити ме као што би жељели, и по препоруци његовога оца и владике Порфирија, јер у овој далекој пустињи и од свијета одсјеченој, мучно је вели прибавити све што треба. Осим тога братство неједе меса ни на васкрсе а **послати пилићи** путем су измршали, па их ваља за који дан прихранити.“ На то га ја прекорим за излишно извинење, и онда сам себе отворено осудих овако: Ваистину, да су знали, мој брат Порфирије и о. архимандрит Григорије како сам се ја грјешник љутио у Суецу и Реиту за ону пилад, имали би право да их не шаљу, а ви још веће да ми недате, а ма баш ни једнога батака облизати. „А ми би онда и тој нужди доскочили, — ради нашег слабог здравља“, одговори о. Галактијон. Како? Ми овдје имамо врло вјештијех ловаца Арапа, па само једна ријеч, и они би се разишли куда знаду, пак донјели коју дивокозу, зеца, препелица или јаребица, као што чинимо кад нам дођу у госте Европејци, особито Инглези — лордови и лордовице, до 50 преко године; и ма да им друштво „Кок“ у Каиру уреди куину, и све што је потребно, те с' многијем камилама и чадорима овамо опреми, опет им је наша дивљач слатка и пријатна. Тако ћемо и вама: нешто пилића, а по какад и лова, и што је Бог дао, пак се богме триште. Лијено и прелијено, Бог да прости рекнем ја, да сам камо среће бољег здравља, радо бих постио у овом св. мјесту 40 дана као и Мојсеј, „Ми ћемо се сви молити за ваше високо преосвештенство“, утјешиле ме оба брата.

Те исте вечери договоримо се, да у идућу ериједу 4. Нов. кренемо на св. синајску вршину, синајску праву гору. На половини пута има црква св. Пророка, пак ћемо ту ноћити, а сјутра у четвртак подранити по хладу на Синај, и тамо божанствену летурђију свршити. Тај дан (5. Нов.)

Антоније велики и Павле Тиваидеки. Али је и прије њих било тамо доста Аскета (испосника). По историчким свједочбама зна се, да је св. царица Јелена подигла многе богомоље у Палестини, па и пирг на св. Синају, за одбрану монаха. А моније Каневит, који је из Палестине дошао 373. године, да посјети Синај, вели: „да је тамо нашао много хиљада Анакориста (пустивака), и другијех хришћана, који су се суботом сви сабирали у главни Киријак, ради исповједи, причешћа, заједничке молитве и трпезе. Ко је међу њима био најспособнији знањем и говором, тај је држао беејде, и поучавао их у вјери и светом живљењу.“

У шестом вијеку (између 529.—565.) благодјелни цар Јустинијан II. распространи своју власт и над Египтом, проширио је и Киријак синајски, и то овако: Њему дођу два монаха са Синаја, којима се придружи из Палестине и св. Сава освећени, љубица Јустинијанов, те га у име све браће синајске замоле, да их узме под своје покровитељство. Он уважи молбу, и одма пошаље свога архитекта Стефана, да руководи грађевину. Такођер нареди своме Епарху у Египту, да од царинскије прихода обрати колико је нужно новца, за грађевину саборне цркве на Синају. А да би пак свети подвижници били заштићени од нападаја варварских, он нареди, те се 100 породица Лаза од црноморских прибрежја (за Ерзерумом), пресели на Синај, и толико исто породица из Египта, као страже манастирске. Ово се 200 породица (Лаза и Египћана), смјесте у два основана села, на путу Синај-Суец, осам миља далеко од манастира. Након свега реченог, Јустинијан нареди Епарху египатском, да од извјештних плодова које дава земља, окрене десету мјеру на Синај за издржавање монаха и њиховијех чувара. Још се и данас виде зидине од та два села, ће садашњи чувари имаду своја неколика камена амбара. Потомци онијех пресељеника зову се данас арапскијем језиком „Субјани“, што значи слуге, чељад, робови. Од те ријечи ваљда и у нас „Сибјан“, — домаћа чељад, а неђе и робље: „одведе се црногорско робље“ (види „Г. Вијенац“).

Манастир Киријак.

Он је смјештен у долини уској међу двије камене планине, или у самом подножју Хорива и Галактиона, тако, да га Хорив надвишава и окружава са југо-западне стране, а Галактион од сјеверо-истока. Ограђен је високијем дебелим бедемом четвороуглоно, од жуто-затвореног тесаног гранита. Од таког је камена и црква; а ова има вид лађе, са дугачка низа сву цркву, три кубета као шкип. Оно средње најшире и у висину највеће, ослоња се на 14 (по 7 са стране) јакијех гранитних колона, украшеним при врху сакетјама од модро-зеленог камена. Она два побочна кубета, сведена су с колона на зидове

више прозора. С поља, испод прозора, са обје стране учињене су опет призиде уздуж, а од једнака камена, па ове призиде на троје преграђене, да десно и лијево, цркве главне, имаду по три параклиса или препрате, у које се улази само из велике цркве. Таке три црквице имаду и за олтаром, у које се улази из главног олтара, са обје стране; а из овијех крајњијех у ону средњу, која је посвећена „Неопаалимој Купини.“ И тако, осим главне цркве, које је храм Преображење, има их још шесте у свези девет, а споља изгледа као једна црква. Покривена је са оловом.

Велики је олтар са свију страна издигнут на три степена, те су они пролази, у оне за олтарске параклисе, остали на ниже за три басамака. Како црква тако и олтар величанствено су патосани, разнобојним мермером, и шаре симетрично сложене, да га ни у Палестини ни у св. Атонској гори љеншег невиђо. Само онај у ерискоме Хилендару с овијем се у нечем може мјерити.

Са источне стране, за часном трпезом, олтар је од половине, па до под кубе мозаичан, и слике су овако распоређене: У ериједи Преображење, Спаситељ, Мојсеј, Илија, Петар, Јаков и Јован, па кругом у наоколо, око ове велике, још их има 31 све округле. Од мозаика до дна, зид је од бијело-шареног мермера, те једно другом лијепо одговара.

Частна трпеза и проскомидија наткривене су, и прекрасно израђени стубови са седефом у негњилом дрвету, да ту љепоту ја неумијем описати. С десне стране олтара налази се мраморна гробница, као трапеза издигнута, и на њој сребрни љивот са моштима св. великомученице Екатерине. Йивот је наткривен кубетом од бијелог мрамора из кога висе девет кандила, као девет сјајних звијезда, а ослоњено је на четири мермерне колонице, све израђено укусно и од вјештијех руку.

У олтару с десне стране уз иконостае, стоји један велики празан љивот, од чисте ерме, гравирани и ће ће позлаћен. На капаку је слика Спаситељева са златним вијенцем, а рукама на преима као плаштаница. То је дар покојне царице Марије, матере данашњег цара руског, послат 1861. године. С друге опет стране уз темпло, има други и толики љивот, осам педљи дугачак, три висок и толико широк, још умјетније гравирани него онај први и више позлаћен; а на поклопцу му је слика св. Екатерине, са златнијем вијенцем око главе и побједоносном палмом у руци. То је дар покојне царице руске Екатерине, послат 1691. Ова царица нудила је много блага, да јој уступе одејечену главу свете Екатерине; али св. отци синајски немогоше се растати са том драгоцјеношћу; а причају, да се ни љивот није дао изнијети из цркве, кад су то пробали

Сунце је већ при заласку екатеринске горе, на којој се бијели црквица свете мученице, ће су јој мошти почивале, те под њима остао калуџ у камену, да се и сад добро познава. То је брдо веће од синајског, а мислим да је највеће на цијелом полуострву црвено-морском. Високо је од мора 8063 стопе, дакле мало мање него наш Дурмитор. Од Синаја лежи југо-западно, и под њим је у долини онај скит 40 мученика, куда ћемо ми сјутра на ручак.

Пошто сам видио знатности на Синају, развучем морски видок (дурбин), па на близу и на далеко, — на све четири стране, и свуда у наоколо, почнем разгледати докле допиру четири ока божијега и љуцког створа, по свему острву, куда су посијане пирамидне и камене горе, као неједнаки пластови, без да на њима опазите ма и једног јединог дрвета. Али опет бијаше их лијепо виђети при умјереној сунчаној свјетлости, без облака и без магле. Са јужне стране виђаше се крипа црвеног мора, које одатлен изгледаше плаветно као небо, а то је у даљени три дана! Црвено море изгледа плаветно као и свако друго.

Сунце паде за екатеринску гору, — оде некуд даље, да огрије другу половину свијета, — да свијетли нашим подножцима и разгрије леђаницу нашој земљи.

Када иза брда вечерња свјетлост подгрија своје луче, то се са ове тачке Синаја указа така дивна слика и панорама, да занета нема тога пера, које би кадро било описати ту њепоту и призор. Би рекао и би се заклео, да цијели запад киши у живоме огњу, а Европа да плива у црвеном пламену!

Док сам ја то гледао, или управо уживао, докле неки од монаха као и мој Никола утсвахау чекићима и глијетима своја имена у стјенама, или само почетна писмена од имена и чина, дотлен и Арани збили се у гомилу стојећки, па нешто говоре и гледају у ону црвен. На један пут се почеше весело преклањати и превијати, као младе снаше, љубећи своје прете, и шаљући пољубце е пруженим објема рукама. Шта им је? упитам о. Фотија, шта гледају? „Та ено — угледали млад мјесец па му се клањају и поздрављају га. Они вазда тако чине кад виде млад мјесец, молећи га, да их сачува у своме течају здраве и срећне, њову чељад, камиле, козе и магарад.“ Е баш је и њега лијепо виђети одавден. Тек што се родио, танак као најмањи ери, или подбријане обрвице, пак одма зашиљко своја два брка као Магар, кад их закангали помадом, е би могли у „ибришим“ — свилену ускочити! —

Постави се и вечера, истина скромна али уредна и пријатна, на овоме поднебесном вису. Почеше и здравице једна за другом. О. Фотије за моју грешност, а ја за Порфирија владику, и ево синајско братство на Синају и по метосима:

у Грчкој, Турекој, Аранској, Русији итд. „Ис-полаети“, одијева се на обје. Тада ће моја и духовна дивокоза“, о. Јевтимије, докониати чашу, па стојећки наздрави најваљанију: „Севазмијотате деспота (преосвећени), отци и браћо.“ Као год што смо се вечерае овдје сабрали на свето-ме богопутном врху, ће се некад јавио Бог-Ехова, и удостојио особите милости свога слугу Мојсија, давши му унутства и закон за грјешне и слабе људе, нека би Он и нас удостојио своје милости, пак да се овако заједно сви нађемо некада у блаженом и вјечномо царству Његовом. Амин! Амин! повика смо и ми сви, лијепо му захваливши на здравици.

Пошље вечере на један сат опет уђосмо у цркву, да се по могућству приправимо у молитви за свету летурђију, читавши акатист Богоматери, причастни канон и молитве, па онда ваља и поспавати. Већ сам напријед споменуо, да уза цркву има и ћелија, ће се путник поклонички може склонити, од јаке принеке, вјетра, кише или снџега. Мени ту и намјестеше баш згодну постелу, а они ће сви пред црквом под ведријем небом. Арани пак мало даље и ближе њовој богомољи сћукали се у гомилу около ватре, доносећи редњом суво корјење од Исона, кадуља итд., замотани још у своје црне огртаче.

У три сата по поноћи о. Јевтимије сподбио у једну руку даску е ланчићем, а у другу чекић дрвњак, па више спавајућих кленацака, да устају. Пред мојом ћелијом поче мало учтивје — по правилу црквеном: „Молитвама свјатих архијереја наших Господи Исусе Христе Боже наш, помилуј нас!“ — Амин! ја му се одазвах, јер сам већ био у пола обучен, а можда прије њега пробуђен. Сви смо већ обучени и умшвени.

Пошље часова пред летурђију, обукао сам све архијереке припадљности осим Са-коса. Из смирења замјенио сам га свјештеничким фелоном или одеждем, а то је једно цето, и, јер га нијесу носили ни св. Јован Златоуст ни св. Василије велики, па ни св. Никола. Помагане ме у служби 2 јеромонаха и 2 ђакона, а отац Фотије и остали цјеваше. Да би ми више повољили, читане Јеванђеље на славенском језику, па и добру жељу: Тако да просвјетитеја свјет твоји пред челојеки итд., те још неке ектеније. С таким душевним расположењем незнам кад сам служио као тога јутра о јублеју 25-годишњице, а на св. Синају! Због множине имена, која сам још доље у Манастиру пописао, кога сам се сјетио а особито онијех, који ми грјешноме и недостојноме заповједише, да се за њих помолим, као за цијели мили мој народ Српски, па ма он ће био и живио, као и за оне који ме мрзе и ненавиде. Изанли смо из цркве мало прије оног тренутка, када са истока жарко сунце помоли своје свјетло лице, и одакле се вазда рађа и нас огријава. Величанственоме појаву те васионске зубље божије дивих

се јутрос више и радостније него синоћ, кад нас маћински остављаше хитећи западу. Паде ми на ум и наш славни Змај Јован Јовановић, коме сам био обећао, да ћу му који пут писати с пута, пак узданувши, овако сам зацјевао чики :

Змај Јоване, омиљени Стрико,
Српске пјесме бисер и челенко,
Златна круно наше појезије,
Дико врла Славена јужније!
Ево сам ти јутрос на високо,
Грјешник стао „ће живује соко“,
На врхуцу горе Богојавља,
На тјемени самога Синаја!
Њег је Вишњи давно освјештао,
Кадно писма у табле сковао.
Десет пјета свете воље своје,
Нека вјечно као закон стоје.
Ах, да ми је некра твога дара,
Мој пријане, који пјесму ствара,
Дивно ли би јутрос шићарила,
Њезна српска срца очарала!
Но чег вије, ни Бог нетребује;
Ја ћу чатит свете летурђије, —
Ка по и Мићо у поносној гори,
Па нек молба мјесто пјесме збори.

А у мало незаборавих споменути, да сам нарочито са собом понио „Горски Вијенац“, и приложио га у Синајску библиотеку, нека се и он нађе у овој африканској пустињи. —

Пошто смо попили кафу и ракију на свето-томе тимору, спремисмо се за полазак у Скит св. 40 мученика. Имаду и одавде два пута; један ближи но вратоломнији, а други ленији али даљи, који окреће испод оног кипариса и јаблана преко долине, па онда на лијево, све вијугајући између брда тамо амо, десно и лијево, док се спустисмо у долину под екатеринску гору. Туда ћемо баш, макар и даље било, ја одаберем.

При поласку са Синаја, ја се још свратим у цркву, да се поздравим и опростим са том св. кућом, и Богу препоручим, да ми и на повратку неукрати своју милост и заштиту. Крочивши десном преко прага још се и пред вратима осврнем и прекретим, бацивши поглед на све стране у наоколо, нека ми остане у памети слика са Синаја, и побожно у себи зацјевам :

С Богом остај освећено стјење,
Давних чуда Божије знамење:
Спомињање доклен је Библије,
И доласка небеског судије!

Синај горо, кад би казат могла :

Од Мојсеја Боговидца твога,
До јутрошњег одласка мојега,
Колико си счекала путника?
Одгоила колко испостника? —
„Читуље су моје превелике,
У њих врла безброј путнике,

Причекала сјеца и грјешника,
Свједок била смрти мученика,
А највише вољни поклоника,
Годинама биће на етотипе,
А вјекови броје милијуне.“ —

Кад је много, нека их је више,
Твоја књига нек и мене пише,
У број оних повећ и грјешника,
Прими и њег као покајника.

Слазећи низ брдо, и подупирући се на штап да не посрнем стрмоглавице, и то онијем путем куд само јуче изишли, одма ниже цркве показаше ми оно мјесто у пећини, ће се налазио Мојсеј, лежећи ничице, при појаву и пролазу Госиода, па како се од страха тргнуо, остала је у камену слика његових леђа, главе и рамена. Мало још па ниже, при самој ивици синајских стјена, одаклен је лијени поглед на долину источно, показују мјесто, ће је Мојсеј стајао и мотрио битку Израилљана са Амалићанима, и доклен је он држао крстовидно подигнуте руке к небу, дотлен је и побједа била на страни јудејској, а чим би их спуштао, побједа би прелазила на непријатељску страну. Кад је већ сустао, подупирали су му руке Арон и Исусе Навин.

Већ смо се спуштали, ће смо јучер ручали. Са Синаја би шишаном дотурио у скит мученика, а ми смо три дебела сахата ишли и обилазили кроз кршне думаче, пењући се и спуштајући по безуптицама, да још никада у моме животу нијесам ишао по мучнијој стази, ће ваљда и дивља коза нази да врат несломије. Успут виђесмо многе запуштене испостничке ћелије и молерисане цркве, као: св. Јована Претече, Ризе и појаса (на стјени, ће је Богомати обдарила појасом апостола Тому), св. Пантелејмона и. т.д. Арани познадоше на путу трагове од Леопарда (тирга), куд је закопавао ногом, као и његов роџак мачак. Због дивокоза има их доста у тијем пустињама, али се уклањају од човјека.

Штоно има ријеч, „мртви попадали од умора, једва се докотурасмо у Скит, а ја старац најтеже, те су ме 15 дана бољели листови. Прије него што овдје ручамо, помогнемо моби монасима, Аранима, Аранкама и њовој ћеци, купити маслине, јер бјеше бербa. Оћу нешто да кажем о св. мученицима, који су страдали кад и они у Ренту, јер се заједно и славе.

Варвари наерну на мирне и незаклоњене пустињаке, те неке изсејку, а неке и оставе у тешким ранама да се муче. У све 21. Кад су се мучитељи уклонили, оставивши браћа потраже погинувшe да их сарапе, међу којима затеку још у животу двоицу: Исаију и Саву. Онај први умре истога дана, а за овог другог бјеше наде, да ће пребољети. Али је Саво баш зато тужно и плакао, рекавши: „Ја сам само из далека угледао при-станиште царства небескога; али због мојих грјехова Бог ми недопусти, да под вијенцем ућем

у ту тишину, као она моја браћа.“ Пошље три четири дана и он се престао у вјерност.

Скит 40 Мученика.

Он је у долини између Синаја и екатеринског брда. Црква је стара и малена, а хелије боље и новије него у Киријаку, угодне за монахе и поклонике, који овдје преноће и одморе се. Ко жели изићи цркви на екатеринску гору, тај се мора пењати од 3—4 сата, мучнијом етазом, него што је она на Синају; а најгоре је онда када пане снијег. те кад путник незна, или ће прије станути на камен, или у провалу. Туда се често спотакну и вође, вазда по један калуђер ради молбана. Матјинке руске и од 70 година старе, пјежу уза ту страну; којас устане на не може на гору, него је принуђена вратити се, та кука и јадикује, као оној мученик Саво, и свој неуспјех приписује грјеховима, а не старости. За утјеху донесу јој одозгор другарице торбицу камичака, које она однесе у Русију, и дијели конама и родбини као светињу. *Ква твоя спастъ та,* рекао је Спаситељ.

Једна руска старица узела је на себе бригу, и сабирала новчане прилоге у Русији, за који су новац подигнуте хелије код овога скита. Ту је огромни сад маслина, који се на више и на ниже монастира шири по долини. Маслине проносе на девама у Киријак, те их тамо мељу и циједе уље. Када добро роде, добију од 6—8000 ока зезитна, бистрога као ракија Свагдје поред маслина, нађе се и по која лоза, и другијех воћака.

Пошто смо ту преноћили, кренемо у Киријак, али не више уза страну, него све низ долину, и готово равном етазом. За мене су послали из монастира мазгу, а за о. Фотије опет деу. Између скита и главног монастира, два сата растојања, имаду још три монастирске бапште, и маслињаци са воћкама и лозом, особито је простран онај код цркве св. апостола. Неђе домак на половини тога пута, показаше ми онај камен, из кога је потекла вода, кад је Мојсеј ударио штапом по њему. То је огромна стјена жутотамног гранита, и лежи украј самог пута. Она нема никаква заплешка у свези, (некад је од ње одломљена велика чест, и стоји даље од ове), те се може са свију страна виђети, као и од озго. Са оне стране од пута, још се и данас познају прави трагови, одакле је извирало 12 врела воде, и ти су трагови из пукотина бјелкасти, као кад каква чесма пресуши. Поклонници руски и Европљани, много су га пута фотографирали, а на њему има и неколико потписа грубо утесана: грчки, латински, арапски и грузински. Па и по цијелој тој долини и другијем по Синају, као и путем Синај-Суец, има безброја потписа са тако званом „Синајском азбуком“. Домак фаронске пустиње, има једна долина сва окружена исписаним стјенама (при-

роднијем), те се и зове „долина писама“; али до данас још није нико успјео, да то прочита и нађе кључ „Синајском писму“. Бог свети знаде, коме времену и народу оно припада; можда и Евреима, кад су се туда скитали, пак пошље облик азбуке промјенили и усавршили, а можда и другом коме народу, који је изчезнуо, или се у друге претонио. Неки владика „Епископалне“ цркве у Лондону, положио је 500 лира штерлинга ономе, ко ће те потписе прочитати и кључ пронаћи, на све узалудно! тега је и мучнија него јероглифи. Рад спомена и ја сам неколика преписао, али се пису могла штампати због недостатка онаких писмена и шара.

Идући даље од мојсеова камена, како се излази из долине у рахијеску раван, види се на западној страни и високом брду, дворач Абаш-наше (кедива), ког је ту начинио по савјету љекара, и лијеп пут из долине на брдо извело. У здрављу се није помогао, јер га државни послони позваше у Каиро, гдје су га, како се мисли, и отровали. Даље још идући у напријед, у подножју Хорива, покрај пута показаше ми мјесто с обликом јуђеће главе, ће су некад Израјљци посадили били кип телета — идола, и молили му се, док се Мојсеј бавио на Синају. Тамо даље, ће се из рахијеске долине отвара грло кроз ону за Суец, стоји један осамљен брежуљак, на који је поглед отворен са свију страна. На томе је брежуљку, по Божијој заповјести, Мојсеј подигао (посадио) на штапу змију од мједи, кад су на Израјљане наернуле отровнице гује, за каштигу, што су се клањали идолу, на когод је погледао на ту змију, а вјеровало у обешаног Месију, одма се изцијелио од угриза. Та је Мојсеова змија предзнаменовала распетога Спаса Христа на Голготи, за изцијелење душевнијех рана рода човјечијег — *иako же Моисей вознесе змию ко истини, тако подоблетъ вознесениа стизъ челоуцескомъ* (Јеванђеље). То је мјесто означено малијем округлим зидом, са обијеленим по врху каменним сакелјама. Између пута и тога брежуљка има арапско мухамеданско гробље, те кад се ко поболи од веће чељади, ту га донесу да преноћи; закољу курбан, и печено поједу. Болестнику буде лакше, колико по вјери толико и што је боље хране окусио, и подкријенио се.

Постање калуђерства.

Још трећег и четвртога вијеса пошље Христа, добјежавали су многи христејши у африканске пустиње, да се склоне од гонитеља вјере Христове. Та округла гонења бијаху најжешћа од безбожних Влема, варвара и римских царева, од којих се у томе одликује злочестиви Декије. Тако постадоше први пустињаци или осамљеници (монаси), који доцније удруживши се, основаше општежића или монастире, са прописаним правилама строга живота. Као начелници првијех монастира у Африци, спомињу се у 4. вјеку св.

Антоније велики и Павле Тиваидски. Али је и прије њих било тамо доста Аскета (испосника). По историчким свједочбама зна се, да је св. царица Јелена подигла многе богомоље у Палестини, па и пирг на св. Синају, за одбрану монаха. А моније Каневит, који је из Палестине дошао 373. године, да посјети Синај, вели: „да је тамо нашао много хиљада Анакориста (пустихака), и других хришћана, који су се суботом сви сабирали у главни Киријак, ради испосијеђи, причешћа, заједничке молитве и трпезе. Ко је међу њима био најпосеобнији знањем и говором, тај је држао бесједе, и поучавао их у вјери и светом живљењу.“

У шестом вијеку (између 529.—565.) благодјелни цар Јустинијан II. распрострави своју власт и над Египтом, проширио је и Киријак синајски, и то овако: Њему дођу два монаха са Синаја, којима се придружи из Палестине и св. Сава освешени, љубицам јустинијанов, те га у име све браће синајске замоле, да их узме под своје покровитељство. Он уважи молбу, и одма пошаље свога архитекта Стефана, да руководи грађевину. Такођер нареди своме Епарху у Египту, да од царинскије прихода обрати колико је нужно новца, за грађевину саборне цркве на Синају. А да би пак свети подвижници били заштићени од нападаја варварских, он нареди, те се 100 породица Лазара од ериносреких прибрежја (за Ерзерумом), пресели на Синај, и толико исто породица из Египта, као страже манастирске. Ово се 200 породица (Лазара и Египћана), смјесте у два основана села, на путу Синај-Суец, осам миља далеко од манастира. Након свега реченог, Јустинијан нареди Епарху египатском, да од извјестни плодова које дава земља, окрене десету мјеру на Синај за издржавање монаха и њиховијех чувара. Још се и данас виде зидине од та два села, ње садашњи чувари имаду своја неколика камена амбара. Потомци онијех пресељеника зову се данас арапскијем језиком „Суђани“, што значи слуге, чељад, робови. Од те ријечи ваљда и у нас „Сибјан“, — домаћа чељад, а неће и робље: „одведе се црногорско робље“ (види „Г. Вијенац“).

Манастир Киријак.

Он је смјештен у долини уској међу двије камене планине, или у самом подножју Хорива и Галактиона, тако, да га Хорив надвишава и окружава са југо-западне стране, а Галактион од сјеверо-истока. Ограђен је високијем дебелим бемом четвороуглоно, од жуто-затвореног тесаног гранита. Од таког је камена и црква; а ова има вид лађе, са дугачка низа сву цркву, три кубета као шкни. Оно средње најшире и у висину највеће, ослоња се на 14 (по 7 са стране) јакнијех гранитних колона, украшеним при врху саксијама од модро-зеленог камена. Она два побочна кубета, сведена су е колона на зидове

више прозора. С поља, испод прозора, са обје стране учињене су опет призиде уздуж, а од једнака камена, па ове призиде на троје преграђене, да десно и лијево, цркве главне, имаду по три параклиса или препрате, у које се улази само из велике цркве. Таке три црквице имаду и за олтаром, у које се улази из главног олтара, са обје стране; а из овијех крајњијех у ону средњу, која је посвећена „Неоналимој Купини.“ И тако, осим главне цркве, које је храм Преображење, има их још шњоме у свези девет, а споља изгледа као једна црква. Покривена је са оловом.

Велики је олтар са свију страна издигнут на три степенa, те су они пролази, у оне за олтарске параклисе, остали на ниже за три басемака. Како црква тако и олтар величанствено су патосани, разнобојним мермером, и шаре симетрично сложене, да га ни у Палестини ни у св. Атонској гори љеншег невиђо. Само онај у ерискоме Хилендару е овијем се у нечем може мјерити.

Са источне стране, за часном трпезом, олтар је од половине, па до под кубе мозанчан, и слике су овако распоређене: У сриједи Преображење, Спаситељ, Мојсеј, Илија, Петар, Јаков и Јован, на кругом у наоколо, око ове велике, још их има 31 све округле. Од мозаика до дна, зид је од бијело-шареног мермера, те једно другом лијепо одговара.

Частна трпеза и проскомидија наткривене су, и прекрасно израђени стубови са седефом у негњилом дрвету, да ту љепоту ја неумијем описати. С десне стране олтара налази се мраморна гробница, као трапеза издигнута, и на њој екатерини њивот са моштима св. великомученице Екатерине. Њивот је наткривен кубетом од бијелог мрамора из кога висе девет кандила, као девет сјајних звијезда, а ослоњено је на четири мермерне колонице, све израђено укусно и од вјештијех руку.

У олтару е десне стране уз иконостае, стоји један велики празан њивот, од чисте срме, гравирани и ње ње позлаћен. На капаку је слика Спаситељева са златним вијенцем, а рукама на према као плаштаница. То је дар покојне царице Марије, матере данашњег цара руског, послат 1861. године. С друге опет стране уз темпло, има други и толики њивот, осам педљи дугачак, три висок и толико широк, још умјетније гравирани него онај први и више позлаћен; а на поклопцу му је слика св. Екатерине, са златнијем вијенцем око главе и побједоносном палмом у руци. То је дар покојне царице руске Екатерине, послат 1691. Ова царица нудила је много блага, да јој уступе одејечену главу свете Екатерине; али св. отци синајски немогоше се растати са том драгоценошћу; а причају, да се ни њивот није дао изнијети из цркве, кад су то пробали

Црква неопалиме кушине нема олтара, него је уз дувар под мозаичном иконом Богоматере подигнута трапеза на којој се служи, а под њом је од срме плоча, и на њој израђена слика кушине. Прострта је сва троструким лијеним ћилимима, јер као што је напријед казано, ту се негулази под обућом. Па и сами Архијереј изувен улази; а кад улази натичу му златне пануче, највише због ладноће. Ту се чита и поји обично тихијем гласом, а у неким тренуцима превлачи се дугачка и широка завјеса, која заклања служеће свештенство, јер ту улазе и мирски, па и саме жене поклоннице. За ове је остављен пут кроз велики олтар, између њивота св. Екатерине и зида деснога, те у вријеме пролаза и туда се превуче завјеса покрај њивота, да закљони уздигнути олтар од погледа.

Сводови су главне цркве потавањени и плаветно обојени, са позлаћеним урезима и звијездама, сунцем и мјесецом, те равни таван изгледа као небо, из кога висе полијелеји и кандила, преко 80 на броју, све распоређено симетрично, низа сву цркву. Таван је притврђен за јаке кипарисне греде, које су метнуте кад је и црква грађена. Све су исписане разним натписима и текстовима. Тако на првој греди пише (грчки): „За спасење благочастивога цара Јустинијана.“ На седмој: „За спомен и покој бивше наше царице Теодоре.“ На тринестој: „Господи Боже, који си се јавио на овоме светом мјесту, спаси и помилуј раба твога Стефана Тектона овог манастира.“

Осим главне цркве и шњоме у свези већ споменутијех 9 параклиса, има их још између Ђелија 16; али изузевши три-четири, остале су од слабијег материјала. У граду је унутра и онај Мојсеов бунар, на коме је некада напојио кћери и стада Мадијамеког свештеника Јотора. Тај бунар у изобилју подмирује водом цијели манастир, бистром као суза. Значајно је то, да је у њему вазда једнако воде, било кише или не било; вадила се вода или не. Имаду у граду и три млинице или жрвња, које окрећу мазге; двије су за пшеницу а трећа за маслине. Ђелије су врло старе и у лошијему стању, ушлетене са неким подрумима, пролазима и сакривеницама, ваздан да неумијеш изићи из њих. Имаду и за ракију казане, ње пеку изврну гроздовачу и хурмовачу за братију.

Бедем градеки надозвиђиван је још два пута, те је при врху наоколо двострук и наткривен као какав безистен, за пролаз покрај пушкарница. Имаду на њему са сјеверне стране у долину у Галактиојон гледајућих шест брдеких старих тонова, некад за обрану, а сада за тутљаву о већим празницима, и поздрављању отменијех гостију и поклоника при доласку и пратњи. Тому назад три године догодила се неерећа Арану топчији, кад је пунио топ при доласку неког инглеског лорда, те му тјелесни љекар поднесе опијума, па му онда одсјече рањеницу — руку десну. Кад се овај пробуди, почме кукати и помагањати за руком! Добри лорд утјеша га „бакнишом са 30 лира штерлинга. Видио сам и ја тог лијеног човјека код манастира, али правога богаља без руке. (Продужиће се.)

Конзисторијалне окружнице.

Број 432/еке 1884.

О к р у ж н и ц а

Свима протопрезвитерским уредима а преко ових свему православног свештенству Дабро-босанске Епархије.

Његово ц. кр. и апостолско Величанство, извољело је најмилостивије рјешити, да порез, који се досад под именом „владичарине“ од православних христјана у Босни и Херцеговини купно, неће се више од првога дана Христова воєкресенија, то јест од 8/20. априла о. г. од на рода наплаћивати.

Достављајући ову радосну вијест до знања Ваше пречасности, непропустите свима подручним свештеницима наредити, да исту својим парохијашима и народу свечано разгласе.

Из конзисторијалне сједнице

У Сарајеву 13. априла 1884.

Број 1212/еке 1884.

О к р у ж н и ц а

Српско православног протопрезвитерским уредима Дабро-босанске Епархије.

Са многих страна ове архијерејске стижу немиле тужбе од свештенства, на неумјесно и слабо побирање бира и осталих доходака у на-

тури, — које народ неједнако даје и устеже и ако свештеник сам собом иде од куће до куће и купи, и на ништаву и неуредну наплату за обав-

љање осталих чиновдјелстава, — за која народ, пошто не постоји извјесна такса, чини погодбу и врло мало, с немаром, исплаћује.

Услед тога нашли смо се побуђени, потражити пута и начина, како да се свештенству помогне, а и народу неопетача; те прије свега препоручује вам се да саопштите Конзисторији ваше мишљење, саслушав како о том суду подручно вам свештенство и народ, и кажете како би се најсходније свештеничко стање побољшати могло; наиме да назначите: „како би се могло уредити побирање бира и осталих прихода од селског, и

шта би се могло од варошког свијета мјесто тог узимати; каква и колика би се такса за сва чиновдјелства напосе, као за вјенчања, за укупе, за литургије итд. могла опредјелити; и да ли би нужна била преинака у садањем распореду парохија?“ —

О свему томе и ако још налазите што за потребу непропустите што прије одговорити.

Из конзисторијалне сједнице

У Сарајеву 13. септембра 1884.

Број 937/еке 1886.

О к р у ж н и ц а

Свему свештенству Дабро-босанске Епархије.

Желећи ова духовна власт имати тачни преглед свију православни цркава и манастира у дијецези Дабро-босанској, нашли смо се побуђени издати ову окружницу, на сво подручно свештенство, и позвати их, да сви најдаље до свршетка мјесеца новембра 1886. године преко надлежних протопрезвитерских уреда овамо припошљу опширан извјештај по ниже изложеним питањима.

Има ли цркву у својој парохији? кад је саграђена? од каквог материјала? кад је освештана и од којег архијереја? који је храм? Има ли црква све утвари, као нужне књиге, одежде и посуде за благослужење? је ли антиминос правилан т. ј., је ли освештан и јесу ли св. мошти у исти ушивене? од којег је архијереја потписан и које године? има ли црква каквог покретног и непо-

кретног имања? ко води рачуне црквене и како? постоји ли црквена општина односно турсори, и ко бира ње и на колико година? је ли свештеник пресједник или члан ње? има ли црквени печат и у чијим је рукама? гдје свештеник стањује, да ли код цркве близу или далеко од ње? да ли се у цркви сваке недеље и празника служи божествена литургија? о којим годовима буде највише народа при цркви? да ли је и који свештеник и кад говорио проповјед својим парохијанима? и да ли народ радо такове слуша?

Из сједнице конзисторијалне

У Сарајеву 10. Јула 1886.

АЕ. и Митрополит Дабро босански:

Ђорђе Николајевић с. р.

Број 840/еке 1888.

О к р у ж н и ц а

Свему свештенству Дабро-босанске Епархије.

Поводом догодивши г се случаја, да је један свештеник из наше архидијецезе прошле зиме вјенчао једног дјечака, који је тек 15. годину живота свог навршио, те је против петом свештенику ради заслужене казни са мјеродавног мјеста конзисторији тужба стигла. Побуђена се налази ова конзисторија како окружне протопрезвитерате, тако и подручно свештенство овим поновом опоменути и упозорити, да се строго придржавати имаду у том погледу издатих окружница од 15. јуна 1881. број 77 и 13. децембра

1882. број 1196, по којима се ни једном младићу недозвољава у брак ступити, ако пуних 18 година навршио није; с тим додатком:

Да ће сваки онај свештеник, који би се у будуће против овим окружницама огрјешно строго кажњен бити.

Из сједнице конзисторијалне

У Сарајеву 7. Јула 1888.

АЕ. и Митрополит Дабро-босански:

Ђорђе Николајевић.

Свакодневна молитва

једног православног (простог) Хришћанина — тежака.

Из билежака протосињела Дионисија Петровића у Д. Тузли.

Во имја Оца и Сина и свјатаго Духа. Амин! Помози ми мили Боже и хришћанска крсна имена, које знам и не знам; вазда мени у помоћи

будите. Припадајем сја Христу царви Богу нашему; припадајем сја ко Христу царви Богу нашему. — Помози ми свети Мијојло (Михољ-

дан-Кирјак); св. Димитрије; св. Лука мучитељу; Кузми и Дамјане; свети Архангелу шестокрилац; св. Варварице прва мученице; свети Никола путниче, који путујеш од истока до запада; дај ми Боже лијепи пут и срећу на сваком мјесту. — Помози ми Божићу, Божије дјело христово рођенство, дођи ми у лијепој радости и помоћи. Божи данче, Божи милосниче. — Свети Стеване Архиђаконе, моје мило и драго крсно име, дођи ми у радости, помилуј ме и обрадуј ме на свакоме мјесту и у свако доба. — Помози ми св. Сава, научитељу и просветитељу, научи ме и просијети ме, свакој љепоти и милости, тако ти своје воље и милости велики Госпoде Боже. — Помози ми св. Симеуне Богопримаоче; св. Тодоре и св. муч. Теја и Душе; св. Богојављеније; св. Лазаре; свето Цвјетоносије; св. Воскресеније испашњеније. Преплаги Христе сјајни часни крсту, сјај и обасјај, и обрадуј на свакоме мјесту и у свако доба, у помоћи буди велики Госпoде Боже. — Помози ме св. Ђурђе, обрадовање земаљско и небеско, обрадуј и мене, и дођи ми у радости; исцјели ме и оправдај ме, и очувај ме од сваке муке, нужде и опасности, велики Госпoде Боже. — Помози ме свети Спаситељу и заступитељу, спаси и заступи наше грјешне душе. Помози ме света Тројице небесна Богородице; свети Петре и Павле; св. Илија и Пантелија; огњена Марије; Богоносна Марије; и св. Госпо једна и друга — мала и велика; дванајест Апостола; 318 мученика саборника, који сте се замучили и сабор

сабрали и нама закон поставили, ми га вјеровасмо и поклањасмо се Христу Богу нашему, од неба до црне земље. Црна земљo мила мајко и вјечна кућo, ти нас храни и од-а зла брани, теби се молимо и поклонимо Госпoде Боже; и од тебе иштемо, да нам простиш наше сагрешеније. — Сачувај нас Боже грома, полома и потопа, зимњeга мрза и љетњeга града, виле загоркиње и змије шаровите; сиромаштва и убоштва; сува дуга и невјерна друга, зла живота, смрти без покоја. Слава тебје Боже наш слава тебје. Слава оцу и Сину и свјатому Духу, и ннше и присно и во вјеки вјеков. Амин. — Пресвјатаја Троице помилуј нас. Владико опрости безакоња наша и т. д. Богородице дјево радујеја благодатнаја Марије и т. д. — Вјерују во јединога Бога отца и т. д. Свјати Боже свјати крски свјати без-смертни помилуј нас (3 пута). — Боже ми дај радовати еја и веселит еја; вјере не промје-нути, душе неогрјешити. Боже ми дај живим живот и здравље, мртвијем рај и покој; Оцу и мајци, браћи и сестрици, лака им земљица, проста им душица. Приставуште душе им бивале и препочивале у рају бјеломе код св. пречаснога Лазара, са Исаком и Рамом (Аврамом), праведнијем Лазаром; лака им земља, проста им душа; Бог да им прости душе. (Затим се 3 пута поклони и рече): Прости ми Госпoде Боже. Господ Бог на помоћ, сви отаца и сви часни молитава. Во имја Оца и Сина и св. Духа. Амин. Бог снами, крет часни и небесни. Амин.

Школске вијести.

У српско-православни богословски завод у Рељеву за 1888./9. школску годину, примљени су за питомце ови младићи: 1. Данило Адамовић, 2. Ђорђе Мачкић, 3. Стеван Васић, 4. Стево

Поповић, 5. Коста Стевковић, 6. Стојан Грањеш, 7. Михаило Вучковић, 8. Симо Станишић, 9. Петар Јовановић, 10. Димитрије Лукић и 11. Никола Ивезић.

Књижевне вијести.

„**Бој на Косову**“ или Милан Тошлица и Зорајида. Написао Јован С. Поповић. 179 и 181 свеска народне библиотеке у Панчеву. Цијена свакој свесци 16 новч.

У посљедњој свесци овога дијела налази се као додатак и „Слово“ (бесједа) од Јована Суботића о парастосу, који је 24. Марта 1856. год. држан, Ј. С. Поповићу у Новом Саду.

„**Бен Хур**“. Роман из времена Христова. Написао А. Балас. Превод с њемачкога. 180 свеска народне библиотеке у Панчеву. Цијена 16 новч.

„**Истина**“ у свеској за Јуни о. г. донијела је овај садржај: 1. О пећким архијепишкенима и српским Патријарсима од Макарија до Арсенија

III (или од 1557—1699 год.), (наставак). 2. Посланица цариграднога патријарха Генадија II. Сколарија (1453.—1459.) синајским калуђерима. 3. Православно исповиједање вјере католичанске и апостолске цркве источне (наставак). 4. Борба за Пакрац. 5. Одговори на питања из пастирске праксе: Је ли довољно да свештеник при погребу метне на себе само апитрахил? 6. Мјесечни преглед црквенога живота: Србија. (Посљедице шема министра Ђорђевића митрополиту биоградеком. — † епископ Виктор. — Двадесетпетгодишњица „Хришћанског вјесника“). Грчка. (Насеобине грчке у Аустралији). Русија (Припреме за прославу 900-годишњице крштења Руси. — Предлог за сазив васељенског сабора. —

Православље у Америци). Далмација (Бројно стање Унијата далматинских). 7. Књижевне вијести и оцјене. 8. Да и ми речемо своју.

„Хришћански вјесник“ донијо је у свесци за Јуни и Јули о. г. овај садржај: 1. Бог и вјера. 2. Пропаганда и провинције пропаганде (наставак). 3. Православно учење о цркви (свршетак). 4. Лик (икона) Исуса Христа (по најстаријим споменицима). 5. О пастирској служби свештеничкој. 6. Значај вјере у људском животу. 7. Како је постао данашњи број заповједних празника код Србаља? 8. О позиву свештеничком. 9. Зашто је човјек на свијету. 10. Св. Игњатије богоносац (слика из доба римских мученика). 11. Учитељи, ученици и црква. 12. Добротворни цркве и школе: Поп Остоја Вићентијевић и његов син поп Глиша. 13. Бесједа у недјељу ослабљеног. 14. Истина о свештенству и јерархији црквеној у краљевини Србији. 15. Ко је надежан при св. крштењу младенцу име надепути? Свештеник, кум или родитељи. 16. Духовни концерт у Биограду. 17. Са сабора архијерејског (наставак). 18. Вијести из црквенога свијета. 19. Биљешке. 20. Јавна захвалност. 21. Некролог.

„Црквени Гласник“ у броју 13. и 14. о. г. донијо је овај садржај: 1. Свети Андријан и Наталија. Црквено-исторјиска повела (продужење). 2. Свештеник. Припрема за свештенство и живот свештеника (свршетак). 3. Сувремени суд над Христом. Препорођај свијета хришћанством. 4. Тавор. 5. Свети Јован Златоуст, живот и доба његово (продужење). 6. Православни српски манастири, посвећено Србима свецима и Српкињама светицама (продужење). 7. Бесједа на парастосу дру Ј. Панчићу. 8. Пустињак и Садик. 9. У светој Софији (пјесма). 10. Допис. 11. Службене вијести. 12. Гласник.

„Глас Истине“ у броју 12 и 13 од о. г. донијо је овај садржај: 1. О коринтеким посланицима (наставак). 2. О Назаретству (наставак). 3. Ријеч изговорена приликом примања парохије.

4. Ријеч на св. Николу. 5. Храм св. Софије у Цариграду. 6. Са епархијске скупштине вршачке. 7. Завршна ријеч на „завршни одговор“ г. Димитрије Руварца, пароха земунског. 8. Религиозно-философски и црквено-историјски прилози (наставак). 9. Српске старине: Писмо пришких кметова о битки на пришком шанцу. 10. Листак: Биљешке, Некролог и Нове књиге и листови.

„Босаиска Вила“ у броју 14 о. г. донијела је овај садржај: Сlike: Фатима, цариградска љепотица и Добој у Босни. — Чланци: 1. Љетњи дан (пјесма). 2. Владимир краљ дукљански. 3. Сигнал (приповјетка). 4. Босанац Филип Вишњић, пјевач, гуслар и пјесник српски. 5. Грмуша и Србљани, села у котару бихаћком. 6. О споменицима. 7. Љуба Јанковић Стојана (пјесма). 8. Срп. нар. приповјетке из Херцеговине. 9. Листак.

„Школски лист“ у броју 7. о. г. донијо је овај садржај: 1. Отац као васпитач. 2. Испити за учитељско оспособљење и завршетак школеке 1887/8 године у српској учитељској школи сомборској. 3. Упутство дјецe у вјери. 4. Буквар за српске основне школе. 5. Књижевни приказ. 6. Разно. 7. Упражњена учитељска мјеста. 8. Јавна захвалност. 9. Школска објава за 1888./9. годину.

„Нови Васпитач“ у свесци за Јуни о. г. донијо је овај садржај: 1. Народна школа и наша књижевност. 2. Ручне књиге за ученике у основ. школи. 3. Клерикализам и наше школеко питање. 4. Да мотримо пажљиво на живот у нашој школи. 5. Из доколице. 6. Грађа за историју школарства. Књижевни преглед.

„Женски свијет“ у броју 8. о. г. донијо је овај садржај: 1. Помозимо Вршчанима. 2. Прослава Хришћанства у Русији. 3. Зашто се највише осиромаша? 4. Ко је здравији, дебели или мршави? 5. Не гледај само више себе, него и ниже себе. 6. Афоризми о жени. 7. Биљешке. Из просвјете. — За домаћице. — Зарад здравља. — Разно. — Јавна признаница. — Јавна захвала. — Захвалица. — Нове књиге и листови. Поэие на претплату.

Разно.

„Фонд за сиромашне ђаке.“ Његово Височанство престолонашљедник Рудолф наредио је, да се чист приход од списа: „Аустро-Угарска монархија у слову и слици“ уотријеби за фонд на потпору сиромашних ђака у аустро-угарској држави. Приход од те књиге, која се штампана на њемачком и мађарском језику и још није довршена, износи већ сада у самој Аустрији око 80.000 фор. Према томе се може претпоставити, да ће фонд бити огроман и да ће се из њега моћи много интензијски подијелити. „Г. И.“

„Црквена Истина“ (Алтија), лист који излази у Цариграду и којег издаје вселенска

патријаршија, у броју 33 од о. г. доноси; да је био Митрополит босански Серафим у години 1767., што није забиљежено у Шематизму Дабро-босанске Епархије за годину 1883. А тако исто да је био и митрополит зворнички Глигорије и призренски Терасим у истој години.

„Црквено-пјевачко друштво“. Прије кратког времена, босанско-граднички Срби — младићи образовали су: „Црквено пјевачко друштво „Бранко“ звано. Штатути су већ поднесени земаљској влади на одобрење. Друштво броји својих 60 чланова које утемељача које редовних, и неподмогајућих. Ликовоја је овом друшву г.

Бошњаковић, учитељ српско-православне вјероисповједне школе у бос. Градишкој.

„Одликван“ 30. Јулија о. г. Херцеговачки митрополит г. Леонтије одликовао је Серафима Перовића Архимандрита у манастиру Житомиљкићу — као што стоји у декрету — за заслуге, трудове и подвиге око наше свете православне српске цркве, да може у епархији Херцеговачкој при обредима носити Палицу, Мантију, Жезал и Вијенац, и да може уз појање клироса: „Многаја лета“ троевјештником бла осипати.

„У св. Гори“ (на Атону) у манастиру руском званом „Пантелимон“ има 1.200 руских калуђера, међу којима је 70 Грка и 7 Јевреја, који су примили православну вјеру.

„Добротвор Архипастир.“ „Руски Паломник“, црквени лист јавља: да је даровао кијевски митрополит Платон 15.000 рубаља, да се при обновљеном Кијевско-Межигорском манастиру подигне: 1) Уточиште за сиромашне и остареле свештенике и црквене служитеље; 2) Занатлијска школа за свештено-служитељску дјецу која се нијесу учила по учевним заводима или су изкључена због слабога усџеха на се налазе код куће без занимања и 3) Болница за душевно-болесне. Уједно митрополит Платон предложио је Кијевској Конзисторији, да позове све манастире и парохије у кијевској епархији, а преко њих и народ, да прилажу на горњу цијелу.

„900-годишњицу крштења Руса“ прославила је на дан 15. Јула о. г. православна руска црква по цијелој пространој Русији, а нарочито у Кијеву, гдје је била престолница кнеза Владимира, који је превео Русе у православну вјеру. Пуне су новине описивања ове знамените светковине и успомене дана по руски народ, кад је почео новим животом да живи и да ступа путем просвећених народа у свијету. У очи дана свечаности држан је свечан састанак у Кијевској

духовној академији, на коме су били три митрополита: кијевски Платон, црногорски Митрофан и бивши биоградски Михаил, дванајест архијерејско-епископа, заступници из свију мјеста у земљи, заступници учених друштава, гости из словенских земаља, гости из Јапана, Абисиније, Курдистана, Америке, Енглеке и т. д. На овоме састанку држао говор професор Милишевски, истакнутији значај славе. Послије овог састанка у 6 сах. у вечер у саборним црквама кнеза Владимира и Исакијевој, обдржавано је велико „веноћноје боеније“. — Сутра дан у 9 сати прије подне почела је св. служба, коју су служили 3 митрополита, 14 епископа и 28 свештеника и 18 Ђакона. По свршетку св. литургије кренула је литија на ријеку Дњепар, и ту је обављено водосећење. Истога дана у 3 сата био је велики објед, што су кијевљани приредили на част гостима. Славјанско добротворно друштво петроградско, руководило је ову свечаност. Гостима који дођоше из других држава, дат је бесплатан подвоз од руске границе до Кијева, па шта више у Кијеву бесплатан стан и храна.

Сан-петербурско славјански благотворително общештво издало је за успомену те славе лијепу књижицу: Живот св. равноапостољног кнеза Владимира, са красно-израђеном сликом светитељевом. Уз ову књигу друштво је разаслало и односни програм прославе.

„Прослава стогодишњице Вука Стеф. Караџића“ биће у Биограду 8. 9. и 10. септембра о. г. Пошто се није могло успјети у преговорима о преносу костију вуковијех из Беча у Биоград, то ће само књижевна светковина бити. На Малу Госпојину у вечер престављаће се у народном позоришту „Апотега Вуку Караџићу“ од Малетића. О животу, раду и заслугама слављеника говориће г. Јован Бошковић у сједници академској и српског ученог друштва.

Г л а с н и к.

Марко Милановић, парох сувајски у прото-презвитерату петровачком, преселио се је у вјечност 13. Јунија о. г. а 14. петог сахрањен је од тројице свештеника. Покојник је рођен 25. Априла 1838 г. а рукоположен је за свештеника 12. Априла 1862. у Сарајеву од митрополита Игњатија.

Јован Кеџман, парох бучковачки у прото-презвитерату петровачком, преселио се је у вјечност 14. Јулија о. г. а 15. петог сахрањен је од петорице свештеника. Покојник је рођен 29. Аугуста 1844 а рукоположен је за свештеника 15. Септембра 1874. у Бањалуци од митрополита Пајсије.

„Дабробосански Источник“ излази сваког мјесеца на једном табаку велике осмине са прилогом (у све са 20 страна). Цијена је овоме листу на цијелу годину за све крајеве само 2 фор. а. вр.

Молимо наше дужнике да нам подмире дуг од 1887. године у износу 1 фор. а уједно нека пошаљу претплату за I. и II. полугође од ове године, јер није лијено нићи право да лист добијају а претплату да не шаљу.

Власник и издавалац: АЕМ Конзисторија. — Штампарија „Бос. Поште“. — Одговорни уредник: Б. Петровић, свештеник